

Vorwort

Das 1. Deutsch-Polnische Nachwuchs-Kolloquium „Bewegung, Sport und Gesundheit im regionalen Bezug: Sportwissenschaft in der Euroregion POMERANIA“ fand im Rahmen der Projektwoche des Sommersemesters 2002 am 22./23. Mai 2002 in Greifswald statt. Mit dieser Veranstaltung konnte das Institut Sportwissenschaft das Programm der Projektwoche um eine originäre wie inhaltlich und atmosphärisch anregende Facette bereichern.

Mit ihrer geografischen Lage im äußersten Nordosten Deutschlands und mit ihrer kulturwissenschaftlich ausgerichteten Forschungsorientierung auf den Ostseeraum und seine Anrainerstaaten versteht sich die Universität Greifswald schon immer in einer Brückenfunktion zu ihren Nachbarländern und Nachbaruniversitäten. Für das Institut Sportwissenschaft existiert diese Orientierung schon viel Jahre mit Erfolg. Sportwissenschaftlerinnen und Sportwissenschaftler aus Szczecin/Stettin, Poznan/Posen und Gdansk/Danzig haben in Lehre und Forschung seit den 60er Jahren des vergangenen Jahrhunderts vielfältig gemeinsam zusammen gearbeitet und das auch ausführlich wissenschaftlich dokumentiert. Das ist z.B. in den Berichtsbänden über die Internationalen Sportwissenschaftlichen Konferenzen des Greifswalder Sportinstituts nachzulesen.

Nach 1990 sind die vertraglich fixierten Beziehungen zwischen dem Sportinstitut in Greifswald und den polnischen Partnereinrichtungen vor allem mit Szczecin und mit Poznan ausgebaut worden. Im Zuge der Abstimmungsgespräche ist der Gedanke entstanden, den Nachwuchswissenschaftlern aus diesen Institutionen wie auch aus weiteren Einrichtungen, die mit dem Greifswalder Sportinstitut in Forschung und Lehre verbunden sind, eine Plattform für einen länderübergreifenden sportwissenschaftlichen Diskurs zu schaffen. Dabei sollten in der konzeptionellen Ausgestaltung wie in der Durchführung der Veranstaltung die Nachwuchswissenschaftler selbst die bestimmenden Akteure sein.

Mit dieser dem Projektgedanken nachdrücklich folgenden Orientierung ist das 1. Deutsch-Polnische Nachwuchs-Kolloquium in etwa einjähriger Vorbereitungszeit entstanden. Neben Teilnehmern aus Greifswald, Poznan und Szczecin haben Angehörige des sportwissenschaftlichen Nachwuchses aus den Sportinstituten der Universitäten Brno/Tschechien und Rostock teilgenommen und mit ihren Forschungsthemen das Tagungsprogramm mitgestaltet.

Es war nicht einfach, aus der Heterogenität der von den Nachwuchswissenschaftlerinnen und Nachwuchswissenschaftlern bearbeiteten sportwissenschaftlichen Themenpalette sowie aus dem unterschiedlich fortgeschrittenen Bearbeitungsstand der referierten Sachverhalte eine konsistente Tagungsstruktur zu entwickeln und ein verbindendes Leitmotiv zu benennen. Die Organisatoren haben mit der Tagungsthematik „Bewegung, Sport und Gesundheit im regionalen Bezug“ eine Kennzeichnung gewählt, die einerseits aktuelle Zielfunktionen sportwissenschaftlichen Forschens in den am Nachwuchs-Kolloquium beteiligten Einrichtungen verdeutlicht,

wie andererseits auch ein thematisch weitgestecktes Feld bezeichnet und thematische Integration ermöglicht.

Und sie sind mit dem Untertitel „Sportwissenschaft in der Euroregion POMERANIA“ zugleich auch einem besonderen Anliegen der Universität Greifswald gefolgt, nämlich im Sinne der deutsch-polnischen Zusammenarbeit förderlich in die Euroregion POMERANIA hinein zu wirken. Diese Euroregion umfasst die pommerschen Landesteile diesseits und jenseits der Oder. Die Städte Greifswald und Szczecin gehören zu den Zentren dieser Euroregion. Die Euroregion nicht nur als eine wirtschaftliche Angelegenheit zu betrachten, sondern auch kulturell facettenreich auszugestalten, das ist nicht zuletzt auch universitäres Interesse und ebenso ein Anliegen sportwissenschaftlicher Kooperation und Kommunikation über die Ländergrenzen hinweg.

Von Anfang an haben die Organisatoren die Absicht verfolgt, die Ergebnisse des sportwissenschaftlichen Nachwuchs-Kolloquiums zu dokumentieren und als Tagungsband zu publizieren. Damit sollen die breite forschungsthematische Ausrichtung wie auch die unterschiedlichen forschungsmethodischen Zugänge einen größeren Interessentenkreis zugänglich gemacht werden. Dabei wird mit der Publikation auf sportwissenschaftlich interessierte Leserkreise in Deutschland wie in Polen gezielt. Vor allem ist aber auch eine Nutzung als Arbeitsmaterial für Studium und Lehre in den sportwissenschaftlichen Studiengängen in beiden Ländern anvisiert. Deshalb ist der von Nachwuchswissenschaftlern aus Poznan (Lidia Bomirska), Szczecin (Milosz Stepinski) und Greifswald (Dirk-Carsten Mahlitz) herausgegebene Tagungsband auch bewusst zweisprachig angelegt. In diesem Sinne ist dem Tagungsband zum 1. Deutsch-Polnischen Nachwuchs-Kolloquium Sportwissenschaft 2002 in Greifswald zum Thema „Bewegung, Sport und Gesundheit im regionalen Bezug: Sportwissenschaft in der Euroregion POMERANIA“ eine weite Verbreitung und eine interessierte Aufnahme zu wünschen.

Der Förderverein der Universität Greifswald hat durch die Bereitstellung der Druckkosten diese sportwissenschaftliche Aktivität aus der Projektwoche der Universität Greifswald im Sommersemester 2002 mit zum Erfolg geführt und die nunmehr vorliegende Publikation ermöglicht. Ihm gilt dafür der herzliche Dank im Namen aller Beteiligten am 1. Deutsch-Polnischen Nachwuchs-Kolloquium. Ohne das große Engagement von Dirk-Carsten Mahlitz vom gastgebenden Sportinstitut wären die beiden Tage in der Woche nach Pfingsten 2002 in Greifswald nicht so anregend und erlebnisreich für alle Teilnehmer verlaufen, auch dafür sei herzlich gedankt.

Greifswald, August 2003

Prof. Dr. Jochen Hinsching
Geschäftsführender Direktor
Institut für Sportwissenschaft der Universität Greifswald

Przedmowa

Pierwsze Niemiecko-Polskie Kolokwium młodych pracowników nauki pt. „Ruch, sport i zdrowie w wymiarze regionalnym: Nauki o sporcie w europejskim regionie Pomorza” odbyło się 22-23 maja 2002r. w Greifswaldzie, w ramach organizowanego przez tamtejszy Uniwersytet tygodnia projektów w letnim semestrze roku akademickiego 2001/2002. Tym wydarzeniem Instytut Nauk o Sporcie wzbogacił program uniwersyteckiego tygodnia projektów o interesującą formę, oryginalną pod względem treści i atmosfery.

Ze względu na swe położenie geograficzne na północno-wschodnim krańcu Niemiec i koncentrację tematyki badawczej w rejonie wybrzeża Morza Bałtyckiego oraz państw nad nim leżących Uniwersytet w Greifswaldzie aspiruje do roli łącznika pomiędzy sąsiadującymi państwami i uniwersytetami. W Instytucie Nauk o Sporcie orientacja ta sprawdza się z powodzeniem już od wielu lat. Przedstawiciele nauk o sporcie ze Szczecina/Stettin, Poznań/Posen i Gdańsk/Danzig już w latach 60-tych ubiegłego stulecia podjęli współpracę naukowo-badawczą kontynuowaną do dziś i starannie dokumentowaną w publikacjach. Ślady tej współpracy są między innymi widoczne w licznych materiałach wydawanych z okazji międzynarodowych konferencji organizowanych przez Instytut Sportu w Greifswaldzie.

Po 1990 roku dalszemu rozszerzeniu uległy poparte oficjalnymi umowami kontakty między Instytutem Sportu w Greifswaldzie i polskimi partnerami (przede wszystkim z ze Szczecina i Poznania). W czasie rozmów dotyczących zakresu i sposobów dalszej współpracy zrodziła się idea stworzenia platformy do dyskursu w dziedzinie nauk o sporcie wykraczającego poza granice państwowe, adresowanej do młodych pracowników nauki z tych uczelni oraz z instytucji kooperujących z Instytutem Sportu w Greifswaldzie. O jej formie i sposobach realizacji tego dyskursu młodzi pracownicy nauki powinni decydować samodzielnie. W ten oto sposób, po około rok trwających przygotowaniach, zorganizowane zostało pierwsze Niemiecko-Polskie Kolokwium młodych pracowników nauki. Obok uczestników z Greifswald, Poznań i Szczecina wzięli w nim udział także młodzi pracownicy nauki z Instytutu Sportu Uniwersytetu w Brnie/Czechy i w Rostoku.

To nie było łatwe, z różnorodnej, analizowanej przez młodych pracowników nauki palety tematycznej z zakresu nauk o sporcie oraz z referowanych zagadnień znajdujących się w różnym stadium opracowania, stworzyć jednolitą strukturę konferencji z wiodącym motywem przewodnim. Przyjmując tytuł konferencji: „Ruch, sport i zdrowie w wymiarze regionalnym” organizatorzy wybrali oznaczenia, które z jednej strony ukazują aktualne cele i funkcje badań w zakresie nauk o sporcie prowadzonych w Uczelniach, z drugiej strony zaś wytyczają szeroki obszar zagadnień i umożliwiają tematyczną integrację.

Jednocześnie podtytuł: „Nauki o sporcie w europejskim regionie Pomorza” podąża za aspiracjami Uniwersytetu w Greifswaldzie w zakresie wspierania współpracy niemiecko-polskiej w europejskim regionie Pomorza. Region ten obejmuje obszary

po obu stronach Odry. Miasta Greifswald i Szczecin są ważnymi centrami tego europejskiego regionu. Rozpatrywanie europejskiego regionu nie tylko w kategoriach ekonomicznych interesów, jak również tworzenie i rozwijanie więzi kulturowych, to także żywy interes Uniwersytetu i zarazem impuls do przekraczającej granice państwowe kooperacji i komunikacji w zakresie nauk o sporcie.

Od samego początku organizatorzy mieli zamiar udokumentować wyniki kolokwium i opublikować je w postaci materiałów konferencyjnych. W ten sposób umożliwić większemu kręgowi zainteresowanych tą problematyką dostęp do szerokiego wachlarza tematycznego jak również do różnorodnych metod badawczych. Przy czym publikacja ta adresowana jest do czytelników zainteresowanych zagadnieniami z zakresu nauk o sporcie zarówno w Niemczech jak i w Polsce. Przede wszystkim jednak polecana jest ona do wykorzystania w dydaktyce, jako materiał pomocniczy dla studentów w obu krajach. Dlatego też materiały przygotowane przez młodych pracowników nauki z Poznania (Lidia Bomirska), Szczecina (Miłosz Stępiński) i Greifswaldu (Dirk-Carsten Mahlitz) świadomie wydane zostały w dwóch językach. Tym samym pozostaje już tylko materiałom z pierwszego Niemiecko-Polskiego Kolokwium w zakresie nauk o sporcie 2002 w Greifswaldzie nt. „Ruch, sport i zdrowie w wymiarze regionalnym: Nauki o sporcie w europejskim regionie Pomorza” życzyć popularyzacji i życzliwego przyjęcia.

Fundacja Uniwersytetu w Greifswaldzie sfinansowała koszty druku, dzięki czemu możliwe było ukazanie się niniejszej publikacji i tym samym aktywności z zakresu nauk o sporcie podjęte w ramach tygodnia projektów w semestrze letnim roku akademickiego 2001/2002 w Greifswaldzie zakończyły się sukcesem. W tym miejscu pragniemy za to serdecznie podziękować w imieniu wszystkich uczestników Pierwszego Niemiecko-Polskiego Kolokwium młodych pracowników nauki. Bez ogromnego zaangażowania ze strony Dirk-Carsten Mahlitz z Instytutu Sportu będącego gospodarzem spotkania, dwa dni spędzone w maju 2002 w Greifswaldzie nie byłyby tak interesujące i pełne wrażeń dla wszystkich uczestników, także za to serdeczne podziękowania.

Greifswald, Lipiec 2003

Prof. Dr. Jochen Hinsching
Dyrektor
Instytutu Nauk o Sporcie Uniwersytetu w Greifswaldzie